

ЗАВХАН АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Түдэвтэй сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: ЗАА-2024/93/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Улиастай сум 2024 он	Завхан аймаг дахь Төрийн Аудитын газрын тэргүүлэх аудитор: Д.Бат-Ундраа Утас: 99993365 Цахим хаяг: Bat-Undraad@audit.gov.mn Аудитын менежер :Х.Болдбаатар Утас:99105506 Цахим хаяг: Boldbaatar.kh@audit.gov.mn Аудитор: Д.Пүүжмаа Утас:99080797 Цахим хаяг: puujmaad@audit.gov.mn:
---	---

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Нэг. Хараат бус аудиторын дүгнэлт

ЗАВХАН АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

81090 Улаанбаатар, Завхан аймаг
Утас/Факс: 7046-36-12
И-мэйл: zavkhan@audit.gov.mn

ТҮДЭВТЭЙ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН
ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГА Д.БАДАМХАНД-Д

2024.02.19 № 57
тнэй -ны № -т

Сөрөг дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Түдэвтэй сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь санхүүгийн тайланд материаллагаар нөлөөлсөн бөгөөд өргөн тархсаныг хангалттай, зохистой аудитын нотолгоонд үндэслэн Түдэвтэй сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулаагүй гэж үзсэн.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Түдэвтэй сумын Засаг даргын Тамгын газар нь Засаг даргын нөөц сангийн хөрөнгийг зориулалт бус зарцуулсан, бараа материалын тайланг үнэн зөв гаргаагүй, шатахууны зардлыг үрэлгэн зарцуулж, жолоочийн тооцооны хуудсыг бүрэн хөтлөөгүй, жилийн эцсийн тооллогыг зохион байгуулаагүй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д "Аж ахуйн нэгж, байгууллага нягтлан бодох бүртгэлээ аккруэл сууриар хөтөлнө", 12 дугаар зүйлийн 12.2-д "Хөрөнгө, төлбөр тооцооны тооллогыг дараах тохиолдолд заавал хийнэ", 12.2.1-д "жилийн санхүүгийн тайлан гаргахын өмнө", Сангийн сайдын 2021 оны 61 дугаар тушаалаар батлагдсан Засаг даргын нөөц хөрөнгийн зориулалт, зарцуулалтын нийтлэг журмын 2.1-д "нөөц хөрөнгийг дор дурдсан арга хэмжээг санхүүжүүлэхэд зориулна" гэсэн заалт, иж бүрэн байх, нийцсэн бөгөөд зохистой байх гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Түдэвтэй сумын Засаг даргын Тамгын газар нь тайлант онд эзэмшилдээ байгаа 11 газрыг данс бүртгэлд тусгаагүй байна.

Аудитын гол асуудал

Түдэвтэй сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд дүгнэлт өгөх аудитаар төсвөөс өвс тэжээлийн нөөцөд өвс худалдан авч борлуулсан 4 орлогыг төсөвт төвлөрүүлээгүй, гэрээгээр гүйцэтгүүлэх

02.02.24 78

ажлын санхүүжилтийг бүрэн шилжүүлсэн ч ажил нь хийгдээгүй, цалингийн нэмэгдлийг зөрүүтэй тооцоолж олгосон зэрэг зөрчил илэрсэн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Шилэн дансны цахим мэдээллийн системд байгууллагын урсгал санхүүжилт, хөрөнгө зарцуулах шийдвэрүүдийг тухай бүр мэдээлсэн байна.

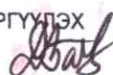
Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй. Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой. Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм. Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

Д.БАТ-УНДРАА

Хоёр. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

	Үзүүлэлт	2022.12.31	2023.12.31
	Т		
Санхүүгийн байдлын тайлан			
	Эргэлтийн хөрөнгийн дүн	24,987,630.00	65,836,880.00
	Эргэлтийн бус хөрөнгийн дүн	1,894,372,831.92	1,985,996,206.33
	Нийт хөрөнгийн дүн	1,919,360,461.92	2,051,833,086.33
	Нийт өр төлбөрийн дүн	6,832,350.00	6,057,088.76
	Цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	1,912,528,111.92	2,045,775,997.57
	Өр төлбөр, цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	1,912,528,111.92	2,051,833,086.33
Санхүүгийн үр дүнгийн тайлан			
	Үйл ажиллагааны орлогын дүн	959,009,147.93	840,634,021.20
	Үйл ажиллагааны зардлын дүн	563,752,314.86	707,386,135.55
	Үйл ажиллагааны үр дүн	395,256,833.07	133,247,885.65
	Үйл ажиллагааны бус үр дүн		
	Үйл ажиллагааны нийт үр дүн	313,277,761.87	133,247,885.65
Цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан			
	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,702,861,826.73	1,912,525,111.92
	Тайлант оны үр дүн	313,277,761.87	133,247,885.65
	Эцсийн үлдэгдэл	1,912,525,111.92	2,045,775,997.57
Мөнгөн гүйлгээний тайлан			
	Үйл ажиллагааны мөнгөн орлогын дүн	551,605,663.00	666,362,621.20
	Үйл ажиллагааны мөнгөн зарлагын дүн	492,051,873.0	645,772,621.20
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0	0
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0	0
Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан			
	Нийт зарлага ба цэвэр зээлийн дүн	482,489,097.79	639,874,437.09
	Урсгал зардал	482,489,097.79	623,374,437.09
	Хөрөнгийн зардал		
	Зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэр	511,845,000.00	557,184,300.00
	Улсын төсвөөс санхүүжих		
	Төсөвт байгууллагын үйл ажиллагаанаас		

Гурав. Аудитын илрүүлэлт: Гурав.

Аудитаар нийт 4.5 сая төгрөгийн алдаа¹ илэрснээс аудитын явцад 4.5 сая төгрөгийн алдааг залрууллаа.

Үүнд: Санхүүгийн тайланд 4.5 сая төгрөгийн үнэтэй программыг данс бүртгэлд тусгаагүй байсныг аудитын явцад залруулан бүртгэлд тусгууллаа.

Аудитаар нийт 68.3 сая төгрөгийн зөрчил² илэрснээс, 48.0 сая төгрөгийн зөрчилд албан шаардлага хүргүүлж, 20.3 сая төгрөгийн зөрчилд төлбөрийн акт тогтоолоо.

3.1 Төлбөрийн акт

Илрүүлэлт: Төсвөөс өвс тэжээлийн нөөцөд өвс худалдан авч иргэдэд хөнгөлөлттэй үнээр борлуулсан ч, 3.5 сая төгрөгийн орлогыг төсөвт төвлөрүүлээгүй, 04 агаарын шугам хийх ажлыг гэрээгээр гүйцэтгүүлэхээр 15.0 сая төгрөгийн санхүүжилтийг бүрэн шилжүүлсэн ч ажил нь хийгдээгүй, түр томилогдсон албан тушаалтанд 1.4 сая төгрөгийн зэрэг дэвийн нэмэгдэл бодож олгосон, тагнуулын байгууллагын аюулгүй байдлын шалгалтад хамрагдаагүй байхад нууц хамгаалах ажилтанд 965.4 сая төгрөгийн нэмэгдлийг олгосон нь:

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16.5.5. "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", 41.2.2. "батлагдсан төсвийн хүрээнд зарлага гаргах", 41.2.6. "төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээний гүйцэтгэлийн санхүүжилтийг бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааны гэрээ, төлбөрийн хуваарийг үндэслэн санхүүжүүлэх",

Монгол Улсын Их Хурлын 2019 оны 21 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Төрийн захиргааны албан тушаалын зэрэг дэв, түүний нэмэгдэл олгох журам"-ын 2.3. "Төрийн захиргааны ахлах түшмэл, дэс түшмэл, туслах түшмэлийн албан тушаалын зэрэг дэвийг шинээр болон ахиулан олгох асуудлыг Монгол Улсын сайд, Улсын Их Хурлын Тамгын газрын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга, Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын дарга, Үндсэн хуулийн цэцийн дарга, Улсын ерөнхий прокурор, Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын дарга, Төрийн албаны зөвлөлийн дарга, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга, Сонгуулийн ерөнхий хорооны дарга, Санхүүгийн зохицуулах хорооны дарга, Үндэсний статистикийн хорооны дарга, Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн дарга, Ерөнхий сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний Засгийн газрын Агентлагийн дарга, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга тус тус шийдвэрлэнэ", Засгийн газрын 2017 оны 246 дугаар тогтоолын нэгдүгээр хавсралтаар батлагдсан "Монгол улсын төрийн болон албаны нууцыг хамгаалах нийтлэг журам"-ын 2.1. "Тагнуулын байгууллагын саналыг авсны үндсэн дээр байгууллага өөрийн бүтэцдээ нууц хамгаалах нэгж байгуулах, өөрчлөх, татан буулгах, эсхүл орон тооны ажилтан томилох шийдвэрийг гаргана" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

3.2 Албан шаардлага

Илрүүлэлт: Сумын Эрүүл мэндийн төвд өндөр хурдны интернет 3.5 сая төгрөгөөр худалдан авсан, Улаанбаатар хотод амьдарч байгаа нутгийн иргэддээ 5.0 сая төгрөгөөр хүндэтгэл үзүүлсэн, багуудад 10.9 сая төгрөгөөр гэр худалдан авсан, татвар төлөгчдийн өдрийг 2.5 сая төгрөгөөр тэмдэглэн өнгөрүүлсэн, дууны дурсгалын цогцолбор байгуулахад төсвөөс 1.0 сая төгрөг зарцуулсан, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр 2.0 сая төгрөгийн сурталчилгаа хийсэн, шатахууныг үрэлгэн зарцуулж, 20.2 сая төгрөгийн жолоочийн тооцооны хуудсыг бүрэн хөтлөөгүй, эрх бүхий албан тушаалтны 1.9 сая төгрөгийн нэмэгдлийг тооцож олгохдоо хэдэн хувиар авахыг тушаал шийдвэрт тусгаагүй, Улс төрийн албан тушаалтанд 1.0 сая төгрөгийн урамшуулал олгосон, Газрын цахим мэдээллийн системд бүртгэлтэй байгаа 11 газрын, гэрчилгээ, бичиг баримтыг холбогдох газруудаар гаргуулж данс бүртгэлд

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

тусгаагүй, бараа материалын тайланг үнэн зөв гаргаагүй, жилийн эцсийн тооллогыг зохион байгуулаагүй зэрэг нь:

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1 "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах, 16.5.5."батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", 41.2.2."батлагдсан төсвийн хүрээнд зарлага гаргах", Төрийн албаны тухай хуулийн 57 дугаар зүйлийн 57.2.1."улс төрийн албан тушаал эрхэлдэг төрийн албан хаагчийн хувьд албан тушаалын цалин болон албан ажлын онцгой нөхцөлийн, докторын зэргийн нэмэгдлээс", Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 4.2.6."үндсэн чиг үүрэг, үйл ажиллагаатай холбоогүй хандив, тусламжийн шинжтэй зарлага, санхүүжилт гаргахгүй байх",13.3.1."хөшөө, дурсгал, орон нутгийн угтах, үдэх хаалга барьж байгуулах", 15.1.4."Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлиг, Улсын Их Хурлаас баталсан хууль тогтоомж, Засгийн газрын болон аймаг, нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засаг даргын шийдвэр, тэдгээрийн хэрэгжилт, цаг үеийн шинжтэй мэдээ, мэдээллийг олон нийтэд хүргэх, сурталчлан таниулахаас бусад зорилгоор байгууллага, хамт олныг сурталчлах, салбарын болон байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой нэвтрүүлэг, контент, баримтат болон цуврал киноны уран бүтээл зэргийг санхүүжүүлэх",

Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1."Аж ахуйн нэгж, байгууллага нягтлан бодох бүртгэлээ аккрузал сууриар хөтөлнө", 12 дугаар зүйлийн 12.2."Хөрөнгө, төлбөр тооцооны тооллогыг дараах тохиолдолд заавал хийнэ", 12.2.1."жилийн санхүүгийн тайлан гаргахын өмнө", Зам, тээврийн хөгжлийн сайдын 2019 оны Жишиг норм батлах тухай 390 дугаар тушаал, Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 2019 оны "Журам шинэчлэн батлах тухай" 271 дүгээр тогтоолын 3 дугаар зүйлийн 3.8-д "Төрийн өмчит хуулийн этгээд нь газар эзэмших эрх шинээр авах саналаа тухайн жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд тусгуулан, холбогдох Газрын алба, сумын газрын даамалд хүсэлт гарган шийдвэрлүүлнэ. Газар эзэмших/ашиглах эрх үүсмэгц түүнийг үнэлж, санхүүгийн тайланд бүртгэх саналыг Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт ирүүлж шийдвэрлүүлнэ" гэж заасныг тус тус зөрчсөн байна

3.3 Зөвлөмж

Аудитаар зөвлөмж өгөгдөөгүй

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье

Дөрөв. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл:

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/ сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Түдэвтэй сумын Засаг даргын Тамгын газар	1	4.5	1	4.5			1	4.5				
Дүн	1	4.5	1	4.5			1	4.5				

/ сая төгрөгөөр/

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

Байгууллагын нэр	/сая төгрөгөөр/											
	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллага д шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Түдэвтэй сумын Засаг даргын Тамгын газар	12	45.0			1	45.0						
Түдэвтэй сумын Засаг даргын Тамгын газар	4	20.3	1	20.3								
Түдэвтэй сумын Засаг даргын Тамгын газар	1	0							1	1		
Дүн	17	45.3	1	20.3	1	45.0			1	1		

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	/сая төгрөгөөр/							
	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Дүн								
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Түдэвтэй сумын Засаг даргын Тамгын газар	2	3.0			1	3.0		
Дүн	2	3.0			1	3.0		
Нийт дүн	2	3.0			1	3.0		

Тав. Төсвийн захирагчийн ангиллаар аудитад хамрагдсан байдал ба санал дүгнэлтийн талаарх мэдээллийн нэгтгэл

№	Төсвийн захирагчийн ангилал	Байгууллага, нэгжийн тоо				Санал дүгнэлтийн хэлбэр			
		Аудитад хамрагдах	Үүнээс: Аудит хийсэн хэлбэр			Өөрчлөлтгүй	Хязгаарлалттай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан
			Санал дүгнэлт гаргасан	Түүвэрт хамруулсан	Аудит хийгээгүй				
A	1	2	3	4	5	7	8	9	10
1	ТШЗ	1	1					1	
	НИЙТ	1	1					1	

ХУРААНГУЙ ТАЙЛАНГ

ХЯНАСАН:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР

ДАРГА ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

БОЛОВСРУУЛСАН:

АУДИТОР

Х.БОЛДБААТАР

Д.БАТ-УНДРАА

Д.ПҮҮЖМАА